

EGY RÉGI RÖVID ÍRÁS ORIANA FALLACIRÓL

SEBES TIBOR

Oriana Fallaci, a riporternő

Magnetofonnal az oldalán, jegyzetfüzettel a táskájában, hátratüzdött hosszú hajával, fenyegetően villogó szemével mindenütt megjelenik, ahol a világot érdeklő dolgok történnek. Mindenkihez bekopogtat, sőt betör, betolakszik, akit szóra akar bírni, faggatni – torreadorhoz vagy néger vezetőhöz, filmsztárhoz vagy a dalai lámához. Szereti – ha nem szeretik őt. Bejárta a világot, hogy felkutasson olyan embereket, akik – nem szimpatikusak neki.

Szenzációs interjúgyűjteménye – *Az egoisták* – egy csapásra Olaszország leghíresebb riporternőjévé emelte őt. Népszerű emberek rettegnek tollától, de ugyanakkor nem szeretnék, ha Oriana Fallaci elkerülné őket. Pedig a harmincnyolc éves újságíró nő könyörtelen riportalányaival szemben. Az „egoistákat” sem hagyta, hogy teljesen maguk sajátítsák ki a riport, az interjú teremtette színpadot. Kérdései gyakran durván nyíltak és megdöbbentőek, s már első mondatával feszültséggel tölti meg interjút.

Frederico Fellinihez, a híres filmrendezőhöz ironikus volt: „Ennyit még Giuseppe Verdiről sem írtak. De legalább most ön a ma Giuseppe Verdije. Hasonlítanak is egymásra. Különösen a kalapjuk.”

El Cordobes, a híres spanyol matador beismerte, hogy úgy fél Oriana Fallacitól, mint egy dühös bikától. „Miért?” – kérdezte a bátor embertől a riporternő. „Mert úgy bánik a szavaival, mint a bika a szarvaival.”

A Kasmírban élő harmincharmadik dalai lámától, a tibeti isten-uralkodótól – nyíltan kérdezősködött az annyira titokban tartott szokásról: hogyan választják meg utódját, ha meghal, megkeresik-e majd Tibetben azt a gyermeket, aki éppen akkor születik, amikor ő meghal, egyszóval az új, élő Buddhát?

A fiatal dalai láma válasza legalább ennyire döbbenetes volt: „Szeretnék még sokáig a jelenlegi testemben maradni . . . Nagyon könnyen lehet, hogy én vagyok az utolsó dalai láma . . . A világ nem fog emiatt könnyeket ejteni. És szenvedni sem fog emiatt.”

Az interjúk első és utolsó szava Oriana Fallacié. Amikor Anna Magnani, a híres színésznő elpanaszolta neki, hogy nem tud olyan férfit találni, aki uralkodna felette, megkérdezte az újságírónőt: „Mondja, mit gondol maga rólam valójában?” Oriana így válaszolt: „Azt hiszem . . . azt hiszem, hogy ön egy nagy férfi, asszonyom.”

Geraldine Chaplint sikerült szóra bírnia – apjáról, sőt egészen őszinte vallomást is kiszednie önmagáról. „Félek az apámtól – mondta Geraldine. – Mindig úgy érzem, hogy hozzá mérnek engem is. Úgy érzem, amikor már nem leszek az árnyékában,

amikor már nem kell tartanom tőle, csak akkor leszek végül is képes arra, hogy én magam is csináljak valamit.”

Több tucat, világot bejárt krimifilm rendezője, Alfred Hitchcock, egy interjú során Fallacinak árulta el, mi ösztönözte őt lélegzetelállítóan izgalmas filmjeinek elkészítésére: „Három évig jezsuiták között tanultam. Állandóan halálra rémítettek valamivel. Most aztán én rémítek halálra másokat.”

E néhány kiragadott idézet a riportokból is bizonyítja és érzékelteti, miért lett világhírű a fiatal olasz riporternő, aki Firenzében tanulta a bátorságot s azt, hogy sohasem szabad meghátrálni. Apját, az egykori szocialista politikust Mussolini rendszere börtönből börtönbe hurcolta, a gyermek Oriana pedig angolul tanult, hogy az antifasiszta földalatti ellenállási mozgalomban segítse a szövetségeseiket. Nagybátyja hatására kezdett újságíróskodni, amikor a firenzei egyetem orvosi fakultásán tanult. Azután döntött, elhagyta az egyetemet, és hosszú esztendőök óta az Europeo „száguldó riporternője”.

Néhány esztendővel ezelőtt világ körüli utazást tett „a nő körül”, és erről szóló riportkönyve *A haszontalan nem* címen 1968-ban magyarul is megjelent a Kozmosz Könyvekben. Kelet lányainak és asszonyainak sorsáról, az indiai „gyengébb nem”, a japán gésák és a malájföldi matriarchák életéről ír kendőzetlen őszinteséggel – ahogyan minden riportját készítette.

Járt Vietnamban, ott készült riportjából kicseng Ky tábornok rejtett Amerika-ellenessége, Oriánának ezt is sikerült felszínre hoznia. Mexikóba repült, amikor az olimpia előtti hetekben a diákok megbénították Mexico City életét, s velük volt az utcán, amikor a rendőrök sortűzet vezényeltek. Fallacit is leterítették: két lövés érte a lábán, egy a hátán. Valamelyik fotóriporter megörökitette, amint egy mexikói diák halálos lövéstől találva rázuhant a sebesült riporternőre. Erről írt drámai riportja – *Az a véres éjszaka, amelyen megsebesültem* – bejárta a világsajtót. „Ha életben maradok – kiáltotta özveinek a kórházban –, a világon mindenütt bemocskolom a mexikói zsaruk nevét!”

Mert Fallacit senki sem bánthatja büntetlenül. Ezért tartanak tőle és tollától. Nemcsak az egoisták. Mindazok, akik nem szeretik kitergetni kártyáikat. Oriana Fallaci, a megalkuvást nem ismerő, harcos riporternő úgy érzi, minél nagyobb a távolság, az ellentét alanya és öközötte, annál jobb az interjú. Ezért azokat keresi, akik nem szeretik őt, a szókimondót.

Oriana Fallaci, a riporternő